

mán⁶³ rendőr fogalmazó, nagyon szigorúan járt el. A helyi rendőrség viszonylag toleráns magatartása miatt a gettó felügyeletét később a helyi Gestapo (melyet egy Arndt nevű Scharführer vezetett) átruházta a nagyváradi csendőriszolgálatról hozott különleges egységre. A nőket egy csapat tanulólány motozta meg, akiket külön erre a célra hoztak a nagykanizsai kisdédóvónó-képzőből. Június végén a zsidókat a Magyar Motor és Gépgyár Rt. vasúti állomására vitték, mely összeköttetésben állt a város teherpályaudvarával. Július 4-én bevonították őket.⁶⁴ (Lásd a 22.3. képet.) Másnap deportálták őket két transzporttal: az egyiket Kassán, a másikat Sopronon át szállították Auschwitzba.⁶⁵ Kovács Sándor püspök követte elődei, Mikes János és Grósz József kalocsai érsek példáját, és erőteljesen tiltakozott a Szombathelyen életbe léptetett intézkedések ellen. Sikertelenül megmentenie néhány zsidót a helyi hatóságok közreműködésével.⁶⁶

Zalaegerszeg. Zala vármegye székhelye volt a megye zsidóságának fő gyűjtőtábor. A deportálások idején a város gyűjtőtáborában 3209 zsidó tartózkodott, akik közül kb. 900-an voltak helybeliek.⁶⁷ A zsidóellenes akciók élvonalában Teleki Béla gróf, főispán, valamint a megbízott alispán, Hunyadi László buzdítkodott⁶⁸ a járási szolgabírák és a városi polgármesterek teljes együttműködésével. Hunyadi elnökletével Zalaegerszegen, május 3-án tartották azt az értekezletet, amelyen – a vármegye vezető polgári és katonai tisztviselőinek részvételével – döntöttek a gettósításról. Az értekezlet határozatait hosszas, Baky április 7-i rendeletére hivatkozó (lásd a 17. fejezetet) dokumentum ismertette. Másnap Hunyadi 18 024/1944. sz. rendeletében egyebek között előírta, hogy május 16-ig bezárólag a következő öt gettóközpontban kell végrehajtani a zsidók összegyűjtését: 1. Zalaegerszegen kell összevonni a város 1420 zsidóját, valamint a Lenti, a Novai⁶⁹ és a Zalaegerszegi járás⁷⁰ zsidóit (lásd a 22.4. képet); 2. Tapolcán kell összevonni Balatonfüred⁷¹ és a Tapolcai járás 509 zsidóját; 3. Keszthelyen a Keszthelyi járás⁷² 855 zsidóját; 4. Zalaszentgróton a Letenyei, a Pacsai⁷³ és a Zalaszentgróti járás⁷⁴ zsidóit, valamint a még Nagykanizsán élő zsidókat⁷⁵; és végül 5. Sümegen a Sümegi járás 316 zsidóját.⁷⁶

Az ütemtervben meghatározott bevonítási napra a vármegye zsidóságát Zalaegerszegen vonták össze. Ami magát a megyei székhelyet illeti, a helybeli zsidók gettósítását április 28-án kezdeményezték: a polgármester felkérte Berger Imrét, a Zsidó Tanács fejét, hogy készítse el és 48 órán belül adja át a zalaegerszegi zsidók névsorát (7910/1944). Május 4-én Berger az előző napi, Hunyadi elnökletével megtartott értekezlet határozmányai alapján tájékoztatta sorstársait a közelgő gettósítás részletei felől. Két napra rá a polgármesteri rendelet (8054/1944) már kijelölte bi-